

VYHODNOCENÍ PROCESŮ JEDNOTNÉ PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKY A MATURITNÍ ZKOUŠKY

VYHODNOCENÍ PROCESŮ JEDNOTNÉ PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKY A MATURITNÍ ZKOUŠKY

Následující text byl vypracován pro interní potřeby MŠMT a slouží jako přehledový materiál k procesu tvorby a průběhu zkoušek zajišťovaných Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání („CZVV“) a jejich následné kontroly, která povede k zajištění transparentnosti všech souvisejících úkonů.

Standardizace testů znamená zajistit, aby testování bylo spravedlivé, objektivní, předvídatelné a reprodukovatelné. K zajištění a realizaci jmenovaných parametrů je nutné analyzovat celý proces tvorby nejen vlastního testu, ale i každé jednotlivé úlohy, a to v každé své fázi – příprava, pilotáž, prevalidace a vyhodnocení. Ve svém důsledku je tedy nezbytné, aby odpovědný orgán aktivně dohlížel na přípravu zadání zkoušek, aktivně kontroloval postupy zabezpečení zkoušek proti únikům nebo manipulaci, aktivně dohlížel na dodržování právních předpisů a metodických postupů. Úlohy v písemných testech jednotné přijímací zkoušky nesmí jít nad rámec jak rámcových vzdělávacích programů pro daný okruh uchazečů, tak tzv. Specifikací požadavků pro jednotnou přijímací zkoušku. U úloh didaktických testů maturitní zkoušky se pak vychází z tzv. Katalogů požadavků zkoušek společné části. Konkrétní postupy, závěry a doporučení v procesu tvorby testů jednotných a maturitních zkoušek jsou uvedeny níže.

Materiál obsahuje mj. následující body:

- Shrnutí tvorby a průběhu (realizace) JPZ a MZ v jarním období 2025 zajišťovaných CZVV
- Doporučení k rozhodnutí o případných opatřeních zřizovatele k úpravám procesů CZVV v oblasti zajištění centrálních zkoušek
- Realizace:
 - Zhodnocení dosavadní praxe v CZVV
 - Využití výstupů z jednání NOK JPZ, NOK MZ a prevalidátorů

Jednotná přijímací zkouška (dále také „JPZ“)

Tvorba obsahu zkoušek JPZ – obecně: tvorba úloh / tvorba testů

a) Tvorba úloh

- Úlohy pro jednotlivé zkoušky tvoří externí autoři a zaměstnanci CZVV.
- Úlohy mají tzv. rodný list, ve kterém jsou uvedeny a průběžně doplňovány jejich parametry, na jejichž základě jsou pak soustředěny (zařazovány) do tzv. banky úloh; z té jsou úlohy následně vybírány a zařazovány do pilotážních sešitů, resp. do ostrých testů

b) Pretestace/pilotáže úloh

- Do pilotáží úloh je zapojeno přibližně 35 škol, celkem jde až o 40 pilotážních sešitů.
- Zkušební dokumentace je zpravidla připravena v rozsahu časové dotace 1 vyučovací hodiny.
- Do pilotážních sešitů jsou zařazovány tzv. kotvící úlohy, prostřednictvím kterých je možné stanovit úroveň vzorku testovaných žáků.
- Pilotáž neprobíhá na ucelené podobě testů z důvodu eliminace úniku zkušebního tajemství. Pilotují se úlohy seskládané do pilotážních sešitů, po jejich analýze jsou úlohám přiřazeny parametry dle specifikačních tabulek a na základě toho se úlohy vkládají do ostrého testu.
- V rámci pilotáží probíhá také spolupráce s vysokými školami (např. pedagogickými fakultami), pilotáže probíhají v odpovídajících ročnících víceletých gymnázií, 1. ročnících středních škol.
- Zajištění pilotáže z úrovně CZVV: 3 útvary (sekce) – obsahová sekce, sekce logistická a oddělení dat a analýz; zapojení sekcí umožňuje průběžně (v letech) úpravu velikosti vzorku pro testování (navýšení podle průběžných hodnocení) a aktualizovat výběr škol pro pilotáže.

Závěr MŠMT

Je třeba jednoznačně stanovit na základě analýz výsledků předchozích pilotáží a ostrých testování reprezentativní vzorek škol a žáků pro pilotáže testových úloh, rozšířit počet zasmulvněných škol, dbát na kvalitu vybraného vzorku, nastavit procesy pilotáží tzv. „malých jazyků“. Procesy výběru úloh, pilotáží, přípravy testů a všeho, co s pretestacemi souvisí, je třeba sjednotit, současně je třeba dbát na specifika jednotlivých zkoušek. Je nezbytně nutné udělat revizi řídicích dokumentů a procesu přípravy testů. Mezi tyto patří revize směrnice pro pilotáže testových úloh, dokumentů pro výběr úloh, jejich parametrizaci a zařazování do testů.

Je nezbytně nutné, aby CZVV zpřehlednilo dokumentaci vývoje úloh, vytvořilo logický strom života úlohy od autora až po finální použití v testu s jasným vyznačením úlohy pilotáží a rolí různých expertních skupin. CZVV musí vytvořit přehled úloh, které má aktuálně k dispozici (dle fáze jejich rozpracovanosti a podle struktury jejich obsahové specifikace x specifikace dle interně užívaných kategorií obtížnosti, v rozdělení podle jednotlivých projektů a předmětů).

c) Tvorba testů

- Jednotlivé testy jsou sestavovány podle specifikačních tabulek (detailní specifikace testu), které vycházejí z RVP ZV a zajišťují meziroční srovnatelnost. Úlohy jsou zařazovány ze všech okruhů, které jsou v nich definované v rámci specifikace pro Matematiku a Český jazyk.
- Zkušební dokumentace (testy) pro JPZ je tvořena ze zásoby odpilotovaných úloh let minulých (doplnění úloh probíhá průběžně).
- Testy sestavují týmy pracovníků CZVV dle specifikačních tabulek, aby bylo zajištěno komplexní zastoupení úloh a srovnatelnost jednotlivých testů pro jednotlivé fáze průběhu zkoušek (A, B, C, D) mezi sebou. K tomu jsou využívány výsledky z dostupných pilotáží.

d) Předběžné ověření (dále také „prevalidace“) /expertní posouzení testů

- Každý test připravený k ostrému nasazení v daném roce prochází v tomtéž školním roce několikanásobnou kontrolou a revizí odborníků z řad pedagogů ze základních, středních i vysokých škol; své zástupce (tzv. prevalidátory) nominuje i MŠMT.

Poznámka: více informací k prevalidacím je uvedeno v kpt. k jednotlivým zkouškám (MA a ČJL).

Závěr MŠMT

CZVV musí revidovat procesy kontroly kvality a predikcí. Je třeba vytvořit interní metodiky k revizím/prevalidacím testů a stanovit jasné protokolované postupy tak, aby byly napříč předměty jednotné. Je nutné kontrolovat predikci a výsledky z tzv. ostrých projektů dle interních specifikací obtížnosti. CZVV implementuje mechanismy oprav diskutabilních úloh a nastaví mechanismy kontroly (rychlé standardizované statistické analýzy a řešení (vč. legislativního), pokud dojde k velkým odchylkám od srovnatelnosti mezi jednotlivými variantami testů.

Vlastní zjištění a doporučení:

- vytvořit preciznější metodologie pro zjišťování srovnatelnosti testů,
- pro sestavování testů připravit závaznou tabulku s podíly úspěšnosti úloh,
- věnovat zvýšenou pozornost srovnatelnosti testů i v náhradním termínu konání zkoušek,
- informovat základní školy o tématech a úlohách, ve kterých uchazeči opakovaně selhávají,
- dbát na vyváženost mezi testy z matematiky a českého jazyka a literatury,
- v rámci formulací úloh se vyvarovat takových nabízených odpovědí, které z hlediska psychometrie působí jako chyták,
- nedávat do testů pro všechny tři ročníky shodné úlohy, které jsou buď mimořádně obtížné nebo mimořádně snadné, neboť pak neplní rozlišující funkci v testu, pokud to nemá opodstatnění (např. u testů pro 7. ročníky, pro které není jednoznačně definováno RVP ZV),
- dbát na rozlišující schopnosti testů a jejich srovnatelnost,
- dbát při přidělování bodů u některých úloh z matematiky na to, aby maximální počet přidělených bodů odpovídal časové náročnosti na jejich řešení,
- dbát na to, aby veškeré podklady ke všem testům byly členům NOK zasílány v souladu s předem stanoveným harmonogramem, a to včetně rozšířených klíčů správných řešení,
- nepoužívat praxi, kdy řada úloh z matematiky ve variantách C a D je jen číselnou obměnou slovních úloh z variant A, B, neboť tato praxe zvýhodňuje uchazeče absolvující testy v náhradním termínu,

- u matematiky dbát na precizní a správnou formulaci zadání, ev. revidovat v součinnosti s kolegy za český jazyk,
- zvážit úpravu hodnocení jednotlivých úloh s cílem zvýšit počet možných bodových hodnot skóre v testu.

e) Uzpůsobení dokumentace JPZ specifickým potřebám

CZVV kromě zkušební dokumentace pro intaktní uchazeče připravuje dokumentaci pro uchazeče se speciálními vzdělávacími potřebami.

- Uchazeči se zrakovým postižením (ZP)
 - Skupina A (ZP_A-75; ZP_A-100) – příprava testového sešitu v otevřeném formátu a formátu PDF pro zvětšení písma k dispozici v IS Centra. Navýšení času 75 % nebo 100 %.
 - Skupina B (ZP_B-75; ZP_B-100) – příprava testového sešitu v otevřeném formátu a formátu PDF pro zvětšení písma k dispozici v IS Centra. Obsahová úprava TS – nahrazení rýsovacích úloh nebo se složitými obrázky. Navýšení času 75 % nebo 100 %.
 - Skupina BR (ZP_BR-100) – příprava testového sešit v Braillově písmu + příprava testového sešitu v otevřeném formátu a formátu PDF k dispozici v IS Centra. Navýšení času 100 %.
- Uchazeči se sluchovým postižením (SP)
 - (SP-75; SP-100) – příprava upraveného testového sešitu z českého jazyka. Navýšení času 75 % a 100 %.

Ostatní uchazeči se speciálními vzdělávacími potřebami (O), zejména uchazeči se specifickými poruchami učení, uchazeči s tělesným postižením, uchazeči se sluchovým postižením, kteří nejsou zařazeni v kategorii SP, uchazeči se znevýhodněním v důsledku chronického onemocnění a cílené medicíny, která může ovlivnit jejich schopnosti, uchazeči s poruchou autistického spektra, uchazeči s jiným rodným jazykem než českým.

- (O-25; O-50; O-75; O-100) – bez úpravy testového sešitu. Navýšení času 25/50/75/100 %.

Pro JPZ 2025 bylo vyrobeno 18 typů modifikací testových sešitů a 12 typů prostých textů, byly vyrobeny sešity v Braillově písmu z ČJL i MA pro 9. ročník pro sady A a B. Dále CZVV připravilo 16 modifikací a 8 typů prostých textů pro sady C a D.

Závěr MŠMT

MŠMT nemá k této oblasti zásadní připomínky, CZVV na modifikacích pracuje s týmem složeným z řad odborníků. Je třeba promítnout do přípravy modifikací aktuální trendy v práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. MŠMT doporučuje revizi metodiky.

1. Matematika (dále také „MA“)

• Členové týmu pro JPZ MA

Tým JPZ MA vede metodik na HPP (Mgr., PŘF UK, pedagogická praxe na ZŠ 19 let), na HPP je zde obsazena jedna pozice předmětového koordinátora (Mgr., MFF UK, pedagogická praxe na VŠ 11 let), na DPČ jeden předmětový koordinátor (PhDr., CSc., pedagogická praxe na G a VŠ 20 let). Od 07/2025 na HPP další předmětový koordinátor.

Tým je rozdělený na větev pro JPZ a větev MZ.

Závěr MŠMT

CZVV předložilo informace o jednotlivých zaměstnancích, MŠMT tuto interní informaci bere na vědomí.

• Překlady zkušební dokumentace do ukrajinštiny a polštiny

Od roku 2022, v souvislosti s ruskou invazí na Ukrajinu, zajišťuje CZVV překlady zkušební dokumentace z matematiky do ukrajinštiny. Překlady probíhají pod dohledem a za součinnosti pracovníků oddělení matematiky, aby byly zajištěny rovné podmínky pro všechny a uchazeče a udržena srovnatelnost testů.

Matematika se pro uchazeče o čtyřleté obory vzdělávání překládá také do polského jazyka.

Závěr MŠMT

V oblasti zajištění překladů do polského a ukrajinského jazyka neshledalo MŠMT nedostatky.

• Pilotáže JPZ 2025

Test	Počet úloh	Počet pod-úloh	Pilotované podúlohy			Překlady a modifikace	Počet testových dokumentací	Počet obsahově modifikovaných úloh
			pilotáž	dřívější testy	podíl			
9A	16	33	19	2	64 %	PL, UA, A, B, R	9	8
9B	16	32	21	4	78 %	PL, UA, A, B, R	9	6
9C	16	31	13	7	65 %	UA, B	4	8
9D	16	32	16	3	59 %	UA	2	0
7A	16	32	26	1	84 %	UA, A	4	0
7B	16	33	16	2	56 %	UA, A	4	0
7C	16	31	24	0	77 %		1	0
7D	16	32	12	1	41 %		1	0
5A	14	28	18	0	64 %	UA, A, B	6	6
5B	14	31	22	0	71 %	UA, A, B	6	8
5C	14	29	19	0	66 %	A, B	5	5
5D	14	29	16	1	59 %	A	3	0
Celkem	184	373	222	21	65 %	(+ prosté texty k A, B, R)	54	41

- **Předběžné ověření („prevalidace“) JPZ 2025**

Odborná erudice revizorů testů JPZ:

Mgr., spoluautor celostátního kurikula / Mgr., SŠ učitel (SPŠ) / Ing., SŠ učitel (G) / Mgr., SŠ učitel (OA) / Mgr. Ing., SŠ učitel (G) / RNDr., dlouholetý SŠ učitel (G) / doc. RNDr., Ph.D., VŠ učitel (PedF) / Mgr., Ph.D., SŠ a VŠ učitel (G, PŘF) / RNDr., dlouholetý SŠ učitel (G, SOŠ) / RNDr., dlouholetý SŠ učitel (G), autor učebnic / Mgr., ZŠ učitel.

Charakteristika postupů a činností:

Předání testů k vyjádření. Připomínky jsou zaznamenávány do dokumentu k tomu určenému, u každé označené úlohy se zaznamenává poznámka revizora, návrh řešení, stanovisko CZVV, způsob řešení.

Autoři testů s revizí nadále průběžně spolupracují a případně úpravy a změny s nimi konzultují.

Závěr MŠMT (s využitím záznamů revizorů):

- *Relativně často bylo u některých úloh shledáno, že tyto buď nebyly pilotovány (protože je autoři nepovažovali za potenciálně obtížné), nebo byly testovány pouze jednou, a to ve své první variantě (nové varianty po úpravě zadání pak již znovu ověřovány nebyly). Pilotáže navíc často probíhaly na nestandardních vzorcích, jednalo se o nadprůměrně disponované žáky.*
- *Při tvorbě testových úloh se soustředit, vzhledem k riziku napadnutí výsledků testování, aby byla zadání úloh co možná nejvíce precizní z hlediska srozumitelnosti a jednoznačnosti.*
- *Do budoucna nastavit proces tvorby úloh tak, aby bylo možné pilotovat všechny varianty úloh, které postupně i s malými úpravami vznikají. Zároveň je vhodné změnit výběr úloh určených k pilotáži v tom smyslu, aby o nich rozhodovali i externí spolupracovníci, kteří mají aktuální kontakt s výukou.*
- *Vývoj úloh je velmi krátký, úlohy jsou měněny „od stolu“, pilotáže se konají, avšak mnohdy jsou pilotovány úlohy značně odlišného, ne-li úplně jiného znění. Finální varianty úloh se mění ad hoc.*
- *Stanovit obecně míru změn v úloze, kdy již nebude možné s úlohou pracovat s jejími parametry z pilotáže a bude muset do pilotáže znovu.*
- *K prevalidaci vždy předkládat finální verze testů po revizi všemi revizory CZVV.*
- *Zapojit prevalidátory do systému tak, aby v následujících obdobích mohli sledovat vývoj jednotlivých úloh, tj. jaký posun zaznamenala původní verze zadání, až po změnu, která následovala po pilotáži. Tímto předcházet případnému vzniku změn, které mohou být zásadní (razantní) k původně pilotovaným úlohám*
- *Zvyšovat počet potřebných pilotáží a odlišit (pojmenovat) jednotlivé skupiny (počty žáků, jejich věk, úroveň znalostí), aby výstupní data měla výpovědní hodnotu.*
- *Soustředit se na celkový počet úloh; celkový počet úloh je vyšší, než je deklarován, některé úlohy spolu vůbec nesouvisí, i když jsou označovány jako podúlohy.*
- *Zaměřit pozornost na časovou náročnost jednotlivých úloh tak, aby nesla odpovídající míru v bodování, ale byla přiměřená k možnosti text vyřešit.*

2. Český jazyk a literatura

- **Členové týmu pro JPZ ČJL**

V oddělení JPZ ČJL pracuje v současné době jeden metodik na HPP (PedF ZČU, obor učitelství ČJ a psychologie pro SŠ, učitel na ZŠ a SŠ 16 let), tři předmětoví koordinátoři na HPP (1. PK – FF JU, obor

bohemistika, doučování ČJ pro JPZ a MZ; 2. PK – FF MU, obor literární komparatistika, učitel na SŠ a VŠ 18 let; 3. PK – FF UK, obor bohemistika, FAMU, obor scénaristika a dramaturgie, výuka češtiny pro cizince) a jeden koordinátor na DPČ (FF UK, obor bohemistika, doučování ČJ pro JPZ a MZ).

Závěr MŠMT

CZVV předložilo informace o jednotlivých zaměstnancích, MŠMT tuto interní informaci bere na vědomí. Relativně malé zastoupení lidí s živou zkušeností výuky na ZŠ.

- Prevalidace JPZ 2025**

Sady AB: 8 revizorů z řad pracovníků ÚJČ, ÚČL a vysokoškolských bohemistů + 2 revizoři pověření MŠMT (tj. 1 test posouzen 10 revizory)

Sady CD: 6–7 revizorů z řad pracovníků ÚJČ, ÚČL a vysokoškolských bohemistů (tj. 1 test posouzen 6–7 revizory)

Závěr MŠMT

Platí obdobné závěry jako u matematiky.

- Úlohy v JPZ 2025**

testový sešit (TS)	počet úloh/podúloh v TS			zastoupení pilotovaných úloh v TS
	celkem úloh (bez podúloh)	celkem úloh (včetně podúloh)	celkem pilotovaných úloh/podúloh	
5A	28	49	48	98 %
5B	28	49	47	96 %
5C	28	49	47	96 %
5D	28	49	45	92 %
7A	28	49	45	92 %
7B	28	49	47	96 %
7C	28	50	43	86 %
7D	28	50	42	84 %
9A	30	49	49	100 %
9B	30	49	49	100 %
9C	30	49	46	94 %
9D	30	49	46	94 %
celkem	344	590	554	94 %

Maturitní zkouška (MZ)

Tvorba obsahu zkoušek MZ – obecně

a) Předběžné ověření – pilotáže/pretestace

- Pilotáže MZ probíhají přibližně na 50 školách a celkem jde do pilotáží až 50 pilotážních sešitů. Probíhá průběžné oslovení další škol; aktuálně je potřeba školy s výukou cizího jazyka, jejichž žáci dosahují úrovně B1.
- Některé úlohy jsou z banky úloh brány i po letech, některé jsou aktuálně opilotované, záleží na typu úlohy, kterou je třeba do testu zařadit.
- Většina pilotážních sešitů je rozsahem přizpůsobena vyučovací hodině. U cizích jazyků se pilotuje odděleně (na stejných žácích) poslechový subtest, čtení a jazyková kompetence.
- Pilotáže jsou řízeny centrálně, procesy pro jednotlivé zkoušky nejsou sjednocené.

b) Revize/prevalidace

Současné postupy při prevalidacích jsou u každé ze zkoušek popsány zvlášť, a to vzhledem k jejich specifikům.

c) Uzpůsobení MZ

CZVV kromě zkušební dokumentace pro intaktní žáky připravuje dokumentaci pro žáky s přiznaným uzpůsobením podmínek.

Tělesné postižení (TP)

- Skupina 1 (TP-1) – žáci pracují se zkušební dokumentací bez úprav (po formální ani obsahové stránce se neliší od zkušební dokumentace pro žáky intaktní). Navýšení času 75 %.
- Skupina 2 (TP-2) – žáci pracují s upravenou zkušební dokumentací. Navýšení času 100 %
- Skupina 3 (TP-3-A) – žáci pracují s upravenou zkušební dokumentací a potřebují služby asistenta. Navýšení času 100 %.

Zrakové postižení (ZP)

- Skupina 1 (ZP-1) – žáci pracují se zkušební dokumentací bez úprav (po formální ani obsahové stránce se neliší od zkušební dokumentace pro žáky intaktní). Navýšení času 75 %.
- Skupina 2 (ZP-2-14, ZP-2-16, ZP-2-20, ZP-2-26, ZP-2-BR) – žáci pracují s upravenou zkušební dokumentací ve zvětšeném písmu velikosti 14 b., 16 b., 20 b., 26 b. nebo v Braillově písmu. Navýšení času 100 %. CD s elektronickou verzí (hlasový výstup, zápis odpovědí ...).
- Skupina 3 (ZP-3-14-A, ZP-3-16-A, ZP-3-20-A, ZP-3-26-A, ZP-3-BR-A) – žáci pracují s upravenou zkušební dokumentací ve zvětšeném písmu velikosti 14 b., 16 b., 20 b., 26 b. nebo v Braillově písmu a potřebují služby asistenta. Navýšení času 100 %. CD s elektronickou verzí (hlasový výstup, zápis odpovědí...).

Sluchové postižení (SP)

- Skupina 1 (SP-1) – žáci pracují se zkušební dokumentací bez úprav (po formální ani obsahové stránce se neliší od zkušební dokumentace pro žáky intaktní). Vyloučen poslech u cizích jazyků. Navýšení času 50 %.

- Skupina 2 (SP-2; SP-2-A; SP-2-N; SP-2-N-A)
 - (SP-2; SP-2-A) – žáci pracují s upravenou zkušební dokumentací a mohou využít služeb asistenta. Vyloučen poslech u cizích jazyků. Navýšení času 100 %
 - (SP-2-N; SP-2-N-A) – žáci pracují se zkušební dokumentací bez úprav (po formální ani obsahové stránce se neliší od zkušební dokumentace pro žáky intaktní) a mohou využít služeb asistenta. Vyloučen poslech u cizích jazyků. Navýšení času 100 %.
- Skupina 3 (SP-3-T; SP-3-T-A) – žáci pracují s upravenou zkušební dokumentací. Žáci vykonávají modifikovaný didaktický test „český jazyk v úpravě pro neslyšící“ a „cizí (anglický) jazyk v úpravě pro neslyšící“ a využívají služby tlumočníka (v případě postižení více vadami navíc služby asistenta).

Specifické poruchy učení a ostatní (SPUO)

- Skupina 1 (SPUO-1) – žáci pracují se zkušební dokumentací bez úprav (po formální ani obsahové stránce se neliší od zkušební dokumentace pro intaktní žáky). Navýšení času 25 %.
- Skupina 2 (SPUO-2; SPUO-2-N)
 - (SPUO-2) – žáci pracují s upravenou zkušební dokumentací. Navýšení času 50 %.
 - (SPUO-2-N) – žáci pracují se zkušební dokumentací bez úprav (po formální ani obsahové stránce se neliší od zkušební dokumentace pro žáky intaktní). Navýšení času 50 %.
- Skupina 3 (SPUO-3-A) – žáci pracují s upravenou zkušební dokumentací potřebují služby asistenta. Navýšení času 100 %.

Pro MZ 2025 bylo vyrobeno 42 typů modifikovaných sešitů v celkem sedmi modifikacích, dále byly vyrobeny testové sešity v Braillově písmu pro ČJL a AJ.

Pro zrakově znevýhodněné žáky bylo vyrobeno celkem 12 typů CD s prostými texty.

Byla připravena dokumentace ve znakovém jazyce.

Pro MZ CZVV připravuje také překlad do polského jazyka.

Závěr MŠMT

MŠMT nemá k této oblasti zásadní připomínky, CZVV na modifikacích pracuje s týmem složeným z řad odborníků. Je třeba promítnout do přípravy modifikací aktuální trendy v práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. MŠMT doporučuje revizi metodiky.

Český jazyk a literatura

a) Členové týmu pro MZ ČJL

- Tým pro MZ vede metodik (FF UK, obor český jazyk a literatura, výuka na SŠ, přípravné kurzy pro MZ, vědecký pracovník na MFF UK, zpracování dat, textové analýzy, jazykový korpus) a dva předmětoví koordinátoři (1. PK – FF UK, český jazyk a literatura, čeština v komunikaci neslyšících, spolupráce na referenčním rámci českého znakového jazyka, výuka na FF UK – ústav českého jazyka a teorie komunikace, práce na jazykovém korpusu ÚČNK FF UK; 2. PK – PdF UK, český jazyk a základy společenských věd, výuka na ZŠ a SŠ).

Závěr MŠMT

CZVV předložilo informace o jednotlivých zaměstnancích, MŠMT tuto interní informaci bere na vědomí.

b) Pilotáže/pretestace

Testové úlohy jsou vybírány z banky úloh, která je tvořena dlouhodobě a je průběžně doplňována. Úlohám zařazeným do banky jsou přiřazeny parametry, a to na základě pilotáží i na základě mnohačetných expertních posouzení.

Autoři úloh procházejí certifikací v e-learningovém prostředí CZVV pod vedením metodiků a předmětových koordinátorů, kteří s nimi (v případě, že úspěšně projdou kurzem) nadále pracují.

U ČJL se pilotují 4 testové sešity (152 úloh), každý ve dvou variantách, a dva testové sešity (62 úloh), kde jsou úlohy po úpravě pilovány znovu. Sešity podruhé pilotované procházejí externí revizí (2 experti).

c) Revize/prevalidace testů

Ročně se připravuje 6 TS, 3 na jaro a 3 na podzim (ostrý, záložní a superzáložní). Všechny testové sešity procházejí interní revizí CZVV, následují externí revize – záložní test reviduje 5–7 revizorů, ostrý test 8–10 (odborníci z AV ČR, UK, učitelé). Nevyužitý záložní test se použije v dalším termínu jako ostrý, jeden testový sešit prochází revizemi dvakrát.

d) MZ 2025 jaro

94 % úloh, které byly použity v testu pro MZ 2025, bylo pilotováno. Interní revizní řízení v CZVV proběhlo v červenci 2024, 1. kolo externí revize v červenci a srpnu 2024. Celkem se na revizích v této etapě podílelo 6 expertů (např. pracovníci Ústavu pro jazyk český AV ČR, Ústavu českého jazyka a teorie komunikace FF UK, Ústavu pro českou literaturu AV ČR). Druhé kolo externích revizí probíhalo v listopadu a prosinci 2024, test vidělo celkem 9 expertů (např. pracovníci Ústavu pro jazyk český AV ČR, Ústavu českého jazyka a teorie komunikace FF UK, Ústavu pro českou literaturu AV ČR). Následně prošel test také prevalidací experty nominovanými MŠMT.

Cizí jazyky

a) Členové týmu pro MZ CJ

- Tým cizích jazyků vede jeden metodik, pozice druhého metodika je dočasně neobsazena, částečně ji nahrazuje jeden z předmětových koordinátorů (metodik – PedF UK, FF SU, obor učitel pro SŠ, praxe lektorská, učitelská, odborná), každá zkouška má zastoupení dvou předmětových koordinátorů.
- Předmětoví koordinátoři pro Anglický jazyk (1. PK – PedF UK, praxe lektorská, učitelská, odborná; 2. PK – PedF UK, praxe učitelská, odborná).
- Předmětoví koordinátoři pro Německý jazyk (1. PK – PedF MU, praxe učitelská, odborná; 2. PK – FF UK, obor francouzština, germanistika, praxe učitelská, lektorská, odborná).
- Předmětoví koordinátoři pro Francouzský jazyk (1. PK – PedF UK, praxe lektorská, odborná; 2. PK – PedF UK, obor praxe učitelská, lektorská, odborná).
- Předmětoví koordinátoři pro Španělský jazyk (1. PK – FF UK, praxe překladatelská, tlumočnická; 2. PK – FF UP, obor filologie, praxe lektorská).

- Předmětoví koordinátoři pro Ruský jazyk (1. PK – FF UK, obor rusistika, praxe překladatelská, učitelská, odborná; 2. PK – FF UK, obor filologie, slavistika, rodilá mluvčí, praxe učitelská, odborná).

Závěr MŠMT

CZVV předložilo informace o jednotlivých zaměstnancích, MŠMT tuto interní informaci bere na vědomí.

b) Tvorba úloh

Každý cizí jazyk má svůj tým, v jednotlivých týmech je od 10 do 20 autorů.

Úlohy v testu jsou tvořeny certifikovanými autory. Podmínkou pro certifikaci je úspěšné absolvování několikastupňové školení obsahující dva e-learningové moduly, prezenční a praktickou část. Během školení je autor seznámen s obecnými testologickými zásadami, konstrukcí všech používaných typů (formátů) úloh, s jejich specifikací a s ověřovanými dovednostmi ve formě specifických cílů. Součástí e-learningového školení je modul zaměřený na znalost referenčních jazykových úrovní (dle SERRJ). Každý e-learningový modul (jazykové úrovně SERRJ a teoretické znalosti z oblasti testologie) je zakončen testem (pevně stanovená mezní hranice úspěšnosti). Součástí certifikačního řízení je samotná tvorba úloh ve formě (praktické) závěrečné zkoušky. Teprve v případě úspěšného složení všech podmínek získává autor certifikaci.

S týmem autorů úzce spolupracuje předmětový koordinátor (dále jen PK) a metodik. Komunikuje s autorem, zadává požadavky na úlohy, provádí jejich revize, upozorňuje na nedostatky úloh. Přijatá úloha poté prochází odbornou a jazykovou revizí. Odborní revizoři jsou vybíráni z řad nejlepších autorů, popř. na základě jejich pracovních zkušeností (např. examinátoři mezinárodních jazykových zkoušek).

Úloha, která projde všemi uvedenými kontrolami, získává evidenční číslo, je vložena do banky testových úloh a připravena k použití do pretestů (pilotáží).

c) Pilotáže/pretestace

Předmětový koordinátor s metodikem vytváří pilotážní sešity (dle závazných specifikací a pravidel). Každá úloha je podrobena analýze na společných schůzkách oddělení cizích jazyků: posuzována je obsahová správnost, popř. jazyková, posuzovány jsou ověřované dovednosti/spec. cíle, predikována je obtížnost na určité škále apod.). Finální pilotážní sešit prochází ještě jazykovou revizí.

U pretestace AJ se do pilotážních sešitů vkládají kotvicí úlohy (úlohy, které již proběhly ostrým testem), aby bylo možné posoudit úroveň testovaného vzorku, predikovat obtížnost a diskriminaci úloh.

Každá pretestace obsahuje: pilotážní sešit, záznamový arch, klíč správných řešení, podrobnou specifikaci ke každé úloze a části (včetně predikce obtížnosti), klíč správných řešení, pokyny k hodnocení otevřených úloh, u poslechu CD, scénář a tracklist, dále tzv. rodný list – evidenční čísla úloh, seznam autorů a revizorů úloh. Veškerou finální podobu dokumentace k pretestaci kontroluje metodik a vedoucí OBUT.

Každý předmět (jazyk) má povinnost připravit na daný školní rok celkem 7 pilotážních sešitů (3 pro poslech, 4 pro čtení).

d) Tvorba didaktického testu (ostrého testu)

Sestavování didaktického testu probíhá technikou specifikační tabulky. Ta je závazná pro všechny jazyky, aby byla zaručena nejen roční srovnatelnost testů, ale také srovnatelnost napříč jazyky.

Sestavené části testu opět posuzují odborní a jazykoví revizoři s ohledem také na výsledky z pretestace. Každá úloha, každá část didaktického testu je podrobena analýze na společných schůzkách OCJ (posuzována obsahová správnost, popř. jazyková, posuzovány ověřované dovednosti/specifické cíle, predikována obtížnost na určité škále a diskriminace na základě výsledků z pretestace apod.).

Didaktický test obsahuje: testový sešit, CD, záznamový arch, klíč správných řešení, podrobnou specifikaci (včetně predikce obtížnosti – vyjádřena jako průměrná procentní úspěšnost), klíč správných řešení, pokyny k hodnocení otevřených úloh, scénář nahrávek a tracklist, dále tzv. rodný list – historie úloh/částí (včetně výsledků z pilotáží, zachycen proces vývoje úlohy/části, veškeré změny apod.), evidenční čísla úloh, seznam autorů a revizorů úloh, komentovaná řešení všech úloh.

Každý předmět (jazyk) má povinnost připravit na dané maturitní / zkušební období (jarní a podzimní termín) tři didaktické testy (1 ostrý, 2 záložní).

e) Prevalidace didaktického testu (ostrého testu)

Závěrečnou verzi testu kontrolují externí odborní experti/revizoři (učitelé z praxe, testologové, didaktici z fakult, autoři učebnic, lingvisté, rodilí mluvčí apod.). Každý revizor: vyřeší test, vyplní záznamový arch, zkontroluje klíč správných řešení, posoudí kvalitu jednotlivých úloh, jejich soulad s platným katalogem požadavků a ověřovanou jazykovou úroveň dle SERRJ. Po vypořádání připomínek je test finalizován, včetně komentovaného řešení všech úloh. Veškerou finální podobu testové dokumentace kontroluje metodik a vedoucí Oddělení banky úloh a testů CZVV.

f) MZ 2025 jaro

- Anglický jazyk
 - Pilotážemi prošlo 92 % úloh. Ostrý test byl složen z úloh z 10 pilotážních sešitů, každý z nich byl pilotován na vzorku 200 žáků.
 - Revizorů testů bylo celkem 6 (testolog, vyučující na SŠ, VŠ, didaktik).
- Německý jazyk
 - Pilotážemi prošlo 100 % úloh. Ostrý test byl složen z úloh z 10 pilotážních sešitů, každý z nich byl pilotován na vzorku 35 žáků.
 - Revizorů testů bylo celkem 7 (vyučující na VŠ, SŠ, testolog – Německo, didaktik, autor učebnic).
- Ruský jazyk
 - Pilotážemi prošlo 92 % úloh. Ostrý test byl složen z úloh z 9 pilotážních sešitů, každý z nich byl pilotován na vzorku 35 žáků.
 - Revizorů testů bylo celkem 10 (vyučující na VŠ, SŠ, ZŠ, testolog – Rusko, testolog – Ukrajina, autor učebnic, bývalý metodik), vč. prevlidátora MŠMT.
- Španělský jazyk
 - Pilotážemi prošlo 92 % úloh. Ostrý test byl složen z úloh z 11 pilotážních sešitů, každý z nich byl pilotován na vzorku 35 žáků.
 - Revizorů testů bylo celkem 8 (vyučující na VŠ, SŠ, ZŠ, testolog – Španělsko, didaktik, překladatel).

- Francouzský jazyk
 - Pilotážemi prošlo 92 % úloh. Ostrý test byl složen z úloh ze 7 pilotážních sešitů, každý z nich byl pilotován na vzorku 35 žáků.
 - Revizorů testů bylo celkem 6 (vyučující na VŠ, SŠ, ZŠ, didaktik, metodik).

Závěr MŠMT

CZVV předložilo data k jednotlivým testům z cizích jazyků, MŠMT tuto interní informaci bere na vědomí.

Matematika

a) Členové týmu pro MZ MA

Matematiku pro maturitní zkoušku připravuje jeden metodik (MMF UK, pedagogická praxe 15 let na SOŠ, G, VŠ, výuka cizinců) a jeden předmětový koordinátor (PřF UP, pedagogická praxe 7 let na ZŠ a G).

Tvorba testů

Tvorba úloh i sestavování didaktických testů z matematiky vychází z Katalogu požadavků, který obsahuje 9 tematických celků obsahujících konkrétní evaluační požadavky. Katalogy jsou schváleny MŠMT a ČŠI. *(Poznámka: Katalog požadavků musí být schválen minimálně 4 roky před konáním maturitní zkoušky a je veřejně přístupný.)*

Autoři úloh procházejí certifikací v e-learningovém prostředí CZVV pod vedením metodiků a předmětových koordinátorů, kteří s nimi (v případě, že úspěšně projdou kurzem) nadále pracují.

Didaktický test z matematiky odpovídá tzv. specifikaci testu. Do didaktického testu se vybírají úlohy tak, aby byly splněny následující požadavky:

- počty bodů za úlohy zařazené do didaktického testu musí odpovídat jednak předepsanému procentuálnímu bodovému zastoupení jednotlivých tematických celků a požadavku na přiměřenou obtížnost testu;
- počty bodů v testu za úlohy vyžadující základní úroveň osvojení středoškolského učiva, tedy počet bodů za úlohy pro tzv. minimálního žáka v každém maturitním didaktickém testu z matematiky tvoří zhruba 56 % z maximálního počtu 50 bodů, zbývajících 46 % bodů v testu je přiřazeno úlohám vyžadujícím standardní osvojení středoškolského učiva.

b) Pilotáže/pretestace

Pilotážní testy, z nichž se vybírají úlohy do ostrých testů, obsahují pouze otevřené úlohy a jsou zpravidla na jednu vyučovací hodinu. Do souboru úloh CZVV vkládá některé z kotvicích úloh.

U pilotáží probíhajících v dubnu CZVV ověřuje test na 135 minut.

c) Revize a prevalidace testů

Do didaktického testu z matematiky jsou zařazovány úlohy, které prošly pretesty, případně modifikace těchto úloh. Parametry úloh zařazených do didaktického testu z matematiky (tematické zařazení úlohy, jednoznačnost zadání, časová náročnost, způsob řešení apod.) i test jako celek (vyváženost testu, validita testu, přidělování bodů, stanovení stupně osvojení nutného k vyřešení úlohy, kritéria hodnocení úloh apod.) posuzují revizoři z řad učitelů (SŠ a VŠ).

Závěr MŠMT

Doporučení a stanoviska jsou pro všechny zkoušky stejná a jsou uvedena zde.

CZVV musí oblasti pilotáží úloh věnovat zvýšenou pozornost, sjednotit procesy a nastavit pravidla. Je třeba jednoznačně stanovit reprezentativní vzorek škol a žáků pro pilotáže testových úloh, rozšířit počet zasmluvněných škol, dbát na kvalitu vybraného vzorku, nastavit procesy pilotáží tzv. „malých jazyků“. Procesy výběru úloh, pilotáží, přípravy testů a všeho, co s pretestacemi souvisí, je třeba sjednotit, současně je třeba dbát na specifika jednotlivých zkoušek. Je nezbytně nutné udělat revizi řídicích dokumentů a procesu přípravy testů. Mezi tyto patří revize směrnice pro pilotáže testových úloh, dokumentů pro výběr úloh, jejich parametrizaci a zařazování do testů.

Je nezbytně nutné, aby CZVV zpřehlednilo dokumentaci vývoje úloh, vytvořilo logický strom života úlohy od autora až po finální použití v testu s jasným vyznačením úlohy pilotáží a rolí různých expertních skupin. CZVV musí vytvořit přehled úloh, které má aktuálně k dispozici (dle fáze jejich rozpracovanosti a podle struktury jejich obsahové specifikace x specifikace dle interně užívaných kategorií obtížnosti, v rozdělení podle jednotlivých projektů a předmětů).

Vlastní zjištění a doporučení:

- *zpřístupnit podrobné analytické výsledky odpovědným pracovníkům MŠMT; tyto analýzy musí umožnit posouzení meziroční srovnatelnosti všech testů, včetně srovnatelnosti testů jarního a podzimního zkušebního období,*
- *zajistit, aby rozšířené klíče správných řešení byly zasílány CZVV všem členům NOK vždy v dostatečném předstihu před jednáním NOK; členové NOK musí mít nejpozději 2 dny před jednáním soupis uznávaných odpovědí otevřených úloh u DT z jazyků,*
- *zajistit, aby navržený způsob hodnocení svazku úloh byl obsažen již v prvním pracovním klíči správných řešení,*
- *zahájit jednání o koncepci a vhodné podobě zařazení produktivních pravopisných úloh z českého jazyka do budoucích didaktických testů na úkor korekturních uzavřených úloh, zvláště bude muset být řešeno uzpůsobení podmínek pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami,*
- *zajistit větší variabilitu úloh ve smyslu funkčního zařazení učiva z jazykové složky (zejména gramatiky) vyučovacího předmětu český jazyk a literatura, a to podle RVP všech oborů vzdělání s MZ, nikoliv RVP ZŠ,*
- *doplnit interní psychometrické analýzy o výsledky IRT, a to zejména zobrazení závislosti chyby měření na celkovém testovém výsledku a o položkovou analýzu porovnávající výsledky žáků z gymnázií, SOŠ a SOU s obory vzdělání s MZ a podle pohlaví (DIF analýzy),*
- *neprodleně zahájit přípravu nových katalogů požadavků pro všechny zkoušky společné části, aby lépe reflektovaly požadavky na maturanty v 21. století,*
- *zajistit, aby společně se zadáním didaktických testů a prvotními klíči správných řešení byla členům NOK zasílána také zdůvodnění správných odpovědí a vzorová řešení a aby byl dodán u všech jazyků (včetně českého) seznam citačních odkazů na zdrojové texty, případně kopie zdrojových textů v DT použitých,*
- *zajistit, aby CZVV nadále věnovalo zvýšenou pozornost kvalitě adaptace původních textů v DT z jazyků, za účelem zachování jejich autenticity, logické návaznosti a koherence atd. (zejména v případě DT z ruského a španělského jazyka NOK opakovaně upozorňuje na nízkou míru autenticity adaptovaných textů),*

- *zajistit zaslání zařazení úloh dle specifikační tabulky taktéž i u DT z matematiky, včetně slovního zdůvodnění společně se zadáním testu,*
- *zaměřit pozornost na definování hranic úspěšnosti DT z hlediska obsahového i psychometrického, ty by měly vyplývat z definování celkové očekávané úrovně státní části maturitní zkoušky (dle výsledků z jarního zkušebního období 2024 se jeví snížená úroveň obtížnosti u DT z českého jazyka a literatury a matematiky, v roce 2025 došlo ke zvýšení úrovně),*
- *zajistit, aby i nadále byla součástí prevalidace kontrola nahrávek poslechové části DT z cizích jazyků,*
- *nezařazovat do DT z matematiky analogické úlohy z jednotné přijímací zkoušky.*

Český jazyk a literatura v úpravě pro neslyšící (ČJN)

Tvorba testů

Tvorba testových úloh probíhá ve spolupráci s autory testových úloh (posouzení návrhu úlohy, opřipomínkování, zapracování připomínek, úprava a přijetí úlohy). Následuje revize ve spolupráci s revizory testových úloh a/nebo expertním týmem (setkání k moderaci testových úloh za účasti 3 externích spolupracovníků – 2 odborníci z ÚJOP UK + učitel cílové skupiny žáků).

Didaktický test je sestavován dle specifikační tabulky, poté projde revizí ze strany metodika a následují 2 revize testu externisty.

Pro oba termíny MZ (jaro a podzim) se každoročně připravují 2 testy, pro JPZ 2 testy pro sluchově postižené uchazeče z 9. tříd.

Koordinátor zajišťuje předklady zadání zkoušek z Českého jazyka pro neslyšící, Anglického jazyka pro neslyšící a Matematiky do českého znakového jazyka pro každý z termínů MZ.

Anglický jazyk v úpravě pro neslyšící (AJN)

Tvorba testů

Tvorba testových úloh probíhá ve spolupráci s autory testových úloh (posouzení návrhu úlohy, opřipomínkování, zapracování připomínek, úprava a přijetí úlohy). Následuje revize ve spolupráci s revizory testových úloh a/nebo expertním.

Pro oba termíny MZ (jaro a podzim) se každoročně připravují 2 testy.

Koordinátor (pracuje v CZVV od roku 2014 a je mimo jiné i certifikovaným autorem testových úloh) spolupracuje s týmem autorů úloh, revizory testových úloh, revizory testů.

DATA a ANALÝZY

CZVV má své vlastní Oddělení statistik a analýz. Oddělení má vedoucího, jednoho pracovníka na celý úvazek a dva na DPČ. Úzce spolupracuje se Sekcí evaluačních nástrojů, jednotlivými metodiky a předmětovými koordinátory. Jeho náplní práce je kompletní zpracování všech dat, prezentace výstupů a správa datových webů. Je partnerem analytického oddělení MŠMT.

V rámci jarních projektů 2025 začalo CZVV připravovat datové sestavy v Power BI, což usnadnilo a zpřehlednilo zprostředkování dat odborné i laické veřejnosti.

SPOLUPRÁCE S PROJEKTEM TA ČR

Název projektu: **Výzvy pro hodnocení znalostí: Analytická podpora tvorby znalostních testů**

Ústav informatiky AV ČR, v. v. i.

Projekt a spolupráce běží od roku 2021.

V letech 2024-2025 CZVV ve spolupráci s TA ČR.

1. CZVV využívá **analytický nástroj ShinyItemAnalysis pro IRT** (Item response theory) položkovou analýzu, který byl vyvinut v rámci projektu TA ČR a přizpůsoben pro specifické potřeby CZVV. Analytické výstupy z tohoto nástroje jsou využívány interně a taktéž poskytovány NOKu.
2. CZVV poskytlo aktuální data a metadata za didaktická testy z angličtiny pro analýzu **predikce obtížnosti testových úloh z textových zadání** - analýza EduTest Text Analysis.
3. V prosinci 2024 proběhl **workshop na téma Textová analýza** EduTest Text Analysis možnost predikce obtížnosti textových zadání úloh. Zúčastnili se řešitelé projektu + zástupci CZVV (OA, metodici a koordinátoři SEN). Byl představen nástroj umožňující predikci obtížnosti textových zadání. Vývoj („trénování“) nástroje stále probíhá, a to právě díky poskytnutí podkladů ze strany CZVV. Nyní je nástroj využitelný zejména pro AJ, chystá se FJ a ČJ.
4. CZVV poskytlo data a metadata s výsledky didaktických testů maturitní zkoušky z angličtiny 2016 – 2024 **pro analýzu vyrovnávání obtížnosti testů** (*test equating*). V plánu je stejnou analýzu standardně provádět též pro ostatní testy, zejména český jazyk a matematiku.
5. Probíhají průběžné konzultace a úpravy aplikace na položkovou IRT analýzu.

Závěr MŠMT

Je třeba maximálně využít dostupných nástrojů pro zajištění srovnatelnosti a predikce obtížnosti testů a pokračovat ve spolupráci s odborníky na vývoji těchto nástrojů.

Návrh opatření je zpracován do interního dokumentu: „Návrh opatření k vyšší míře objektivnosti procesů spojených s přípravou a realizací zkušebních testů v kompetenci Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání („CZVV“), a to ve struktuře:

- *Ustanovení dozorčího orgánu*
- *Opatření směřující do vnitřních řídicích postupů CZVV*
- *Opatření směřující do souvisejících činností CZVV v rámci Plánu hlavních úkolů CZVV.*